

Határvidékek és a történet fonala

KÁRPITBÓL TECHNOLOGIAI KÍSÉRLETI LABOR

A textil mint meghatározó minőség állandó és nélkülözhetetlen szereplő a testi valóságban, a beburkoló védelemben. A környezetalakítás legalapvetőbb, legismertebb, leghétköznapibb eszköze – és ennél még sokkal több is. Ennek bizonyítéka a kiállítás anyaga is, az alkotásokat végignézve eljuthatunk a kárpit falat beborító funkciójától a technológiai kísérleti laborok jövőt alakító alapanyagáig. A puszta hordozó így lesz inkább kérdésfeltevésé, mint válasszá, és így szolgálnak a bemutatott munkák inkább lezárt inspirációként, mint egy véget ért történet elvarrt, befejező szálaként.

Ebben a válogatásban a textil több mint pusztán felület és hordozó – de ezt a minőségét is megőrzi akkor, amikor felnagyított vagy fémszálakkal kimerevített szövédékként szemlélhetjük, a szerkezet maga az esztétikum hordozója, de nem szűnik meg a funkciót is szolgálni.

A kiállítás darabjait nézve megfogalmazódhat a kérdés: mitől is textil a textil? Hogyan lehet megfelelő definíciót adni a *Fonalzó* enteriőrjében szemlélődve? Mi határozza meg a textilséget? Az anyag? A csomó? A kötés? Szövet-e, ha műanyag egységek szerkezete? Textil-e, ha gombafonal

vagy fűgyökér? A fém és pamut közössége ugyanannak tekinthető, mint a gyapjúfilc ölelése?

VÉSSEY Anna: Négyen közülünk (részlet) / Four of us
Anna VÉSSEY: Four of us (detail)
2018, pamut, sárgaréz, a teljes mű: 200x200 cm
Fotó: Fazekas Ildikó

KOVÁCS Móni: Moment textile turquoise (részlet)
Móni KOVÁCS: Moment textile turquoise (detail)
2020, kézzel szőtt textilkép, sárgaréz, pamut, viszkóz, a teljes mű: 100x70 cm
Fotó: Fazekas Ildikó

A sok kérdés mind felmerül és mind releváns, és kérdezni bizony könnyebb, mint válaszolni. Az tény, hogy a kiállítás anyaga kiterjesztve értelmezi a textilség fogalmát, számos adottságát szerepeltetve részegységeiben, és így a megjelenő formai megoldások mindegyike is egy-egy szálként szerepel a felölelt téma nagy szövetében. A leginkább talán pont a kérdésfeltevés közös bennük, az a hozzáállás, amely nem fogadja el kételkedés nélkül a korábbi válaszokat csak azért, mert azok megszokottak, rutinszerűek. A kiállítás darabjai határvonalon, a textilművészet mezsgyéjén mozognak, ahol még textil és már művészet valamennyi darab. Ezt a hatást erősíti az elrendezés, amely a hagyományos képzőművészeti tárlatok rendszerét követi, vagyis minden alkotás a falon, függesztve mutatkozik be. Ez nem véletlenszerűen alakult így, Garami Gréta művészettörténnel való

együttműködésben olyan válogatás született meg, amelynek darabjai megfeleltek a kiállítóhely igényeinek, és a téma határátlépő szándékainak. Ennek mentén kerülhetett egymás mellé műanyag és gyapjúfilc, árammal szöveget kirajzoló speciális textil és hagyományos kötött struktúra, lágyan hajló fonalvezetés és rigid vázszerkezet.

ELEK Ágnes: Panelek (részlet) | Ágnes ELEK: Panels (detail)
2021, bicikli-belsőgumi fémkereten, egyedi csomózás, a teljes mű: 50x50 cm
Fotó: Fazekas Ildikó

Inkább a filozófiai-szakraális megközelítés jellemző Véssey Anna és Kovács Móni darabjaira, habár mindketten fém, fémszálát használnak. Kovács Móni darabja egy gesztus megragadására, egy pillanat kimerevítésére törekszik, címében is jelezve ezt a szándékot: *Moment sorozat Turquoise* című munkája a szélben libbenő, felfénylő anyaghullámot sűríti bele a mozdulatlanágba, miközben maga az alkotás alakítható, gyűrhető, így minden alkalommal más és más tükröt mutat, miközben önmaga marad. Véssey Anna nagy méretű, megjelenésével egyszerre elkápráztató és magasabb szférákba emelő textilje egyetlen szélfúttá sivatagi hullámvonulatnak is tekinthető, de a címében, *Four of us*, egészen mást, női testvériséget, titkos szövetséget sejtet. A pamut lágy szálai közé bordaként ékelődő fényes sárgaréz szálak néhol összeérnek, néhol kimeredő végükkel éles fegyvernek tűnnek, miközben az egészet összetartó szövött egységek hegek és sérülések nyomait hordozzák.

A filozófia mellett a jelenkor textiliparával kapcsolatos kritikákra is reflektál Márfföldi Dóra munkája, amelyben a régi, a női princípiumokhoz primer módon köthető ágynemű, konkrétan tükrös paplanból származó szövet és a durvább szálakból álló kenderszövet anyagát gombamicéliumok és öltésnyomok fűzik egybe; testközeli,

tapintható élményt felidézve kapcsol össze egymásra rétegződő idősíkokat: a kelengyekészítés és a kézi varrás hagyományos tradíciója őrződik meg, kapcsolódik a jelenhez az öltések által kirajzolt mintázaton keresztül, testközeli élményként megfogalmazva a hagyomány gondolatát.

Szintén az időbeliséggel függ össze Elek Ágnes munkája, amely egyszerre tematizálja az újrahasznosítás jelenkori problémáját, és hat a sorolással kialakított felület csupasz esztétikájával. A fekete biciklibelső gumiszalagjainak változatos hajtogatása, fűzése kísérletező játékosággal, variabilitással jelenik meg a súlyos fémkeret által megszabott egységekben.

HERÉNYI Blanka: Píxelek (részlet) | Blanka HERÉNYI: Pixels (detail)
2017, gyapjúfilc, gyapjúfonal, felnagyított hímzőöltés (ún. recés öltés), a teljes mű: 135x180 cm
Fotó: Fazekas Ildikó

A technológia felé nyit Herényi Blanka, Kiss Lúcia és Kárpáti Judit (Ejtech) alkotása is, de a három alkotó nagyon más úton közelít a kérdéshez. Herényi Blanka nagy méretű, *Píxelek* címet viselő szőnyege digitális felületet mímél, de a bitek helyett komoly kézi munkával alakítva ki a színes, apró kockákból összeálló nagyobb képet, olyan közel engedve a használót a szövet egyes elemeihez, hogy a „big picture” már el is vész, nem is számít, sokkal izgalmasabb a mikrovilág közeli vizsgálata. Kiss Lúcia is

TSUR Dorina: Retikulum (részlet)

Dorina TSUR: Reticulum (detail)

2018, kísérleti textilek műanyag szálból, damil felvetőszál, változó méret

Fotó: Fazekas Ildikó

PAPP Anett: Grassifical (részlet)

Anett PAPP: Grassifical (detail)

2019, növényi textil, a teljes mű: 145x85 cm

Fotó: Fazekas Ildikó

TÓTH Dominika: Pozitív megnyugvás (részlet)

Dominika TÓTH: Positive relief (detail)

2018, padlófilc, fémhuzal, egyedi struktúra, a teljes mű: 100x100 cm

Fotó: Fazekas Ildikó

GYÓRBÍRÓ Csenge: Kötött struktúrák (részlet)

Csenge GYÓRBÍRÓ: Knitted structures (detail)

2019, fonal, hagyományos és gépi kötés, a teljes mű: 30x30 cm

Fotó: Fazekas Ildikó

ZACHAR Viktória: MOLY 3.0 (részlet)

Viktória ZACHAR: MOLY 3.0 (detail)

2020, gyapjúfilc, moduláris szerkezet, változtatható méret: 170x50 cm

Fotó: Fazekas Ildikó

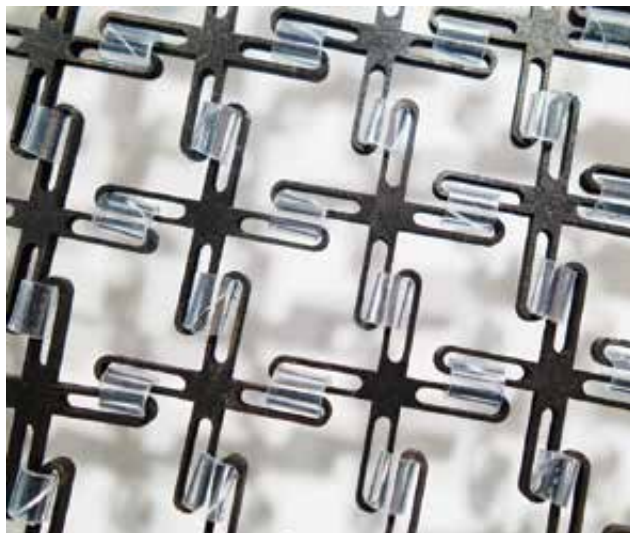
MÁRFÖLDI Dóra: Szövény (részlet)

Dóra MÁRFÖLDI: Mesh (detail)

2020, lencsövet, pamutszövet, gombacéllium, a teljes mű: 128x115 cm

Fotó: Fazekas Ildikó

az apró elemekre építkeznek, *Cross Craft* című sorozatának darabjain keresztül csomópontokat vizsgál; fonal nélkül felépíthető szerkezeteket, ismétlődő kötődések által kialakított felületeket képez. Az egységek a lézervágott bőrtől a burkolásban használt fugakeresztkegig változnak, a meghökkentőségig terjesztve ki a hagyományos anyagfelhasználás határait.

KISS Lúcia: *Cross Craft* (részlet)

Lúcia KISS: *Cross Craft* (detail)

2019, bőr, fa, többféle műanyag, egyedi struktúra, a teljes mű: 50x50 cm

Fotó: Fazekas Ildikó

Kárpáti Judit Eszter *NOW* című munkája ezen is túllép, az elektronika segítségével a textilt mint kommunikációs felületet használja az üzenet megjelenítésére.

Papp Anett *Grassifical* című munkája túllép valamennyi sztereotípián, és nemes egyszerűséggel együttműködésben alkotva a természettel, azt csak finoman irányítva hozza létre a fizikai kiterjedésében nehezen lehatárolható, bármeddig kiterjeszhető szövetét. Az előzetesen megtervezett és megformált mintázatba a búzafű gyökérzete szövö meg a tulajdonképpeni szerkezetet, alkotótársi magabiztossággal keresve a legoptimálisabb létezési formát. Amikor a gyökérszövet megfelelő, a búzafüvet csak le kell aratni, és a gyökérzetet kiszárítani, hogy a fantasztikusan légies, könnyű, egyben rendkívül látványos és megdöbbentően szép szövet előtűnjön.

Meddig tágíthatóak még a határok, hol lehet a textil jövője? Ahogyan ez a kiállítás is igazolja, nincsen előre meghatározott út, nincsen előre bejárt ösvény. A megtapasztalásához néha vissza kell térni a jól ismert technikákhoz, ahogyan Györbíró Csenge *Kötött struktúrái* vagy Zachar Viktória *MOLY 3.0* moduláris gyapjúfilc szerkezete teszik ezt, újra megvizsgálva olyan eljárásokat, amelyek bár egyszerűnek tűnnek, de még mindig rejtenek új dimenziót. De inspirációt nyújthatnak

a természet örök formái, ahogyan Tsur Dorina *Retikulum* című munkájában a damilszálak használata organikus megjelenést eredményez, és ezzel akár az emberi testhez is harmonikusan igazítható. Hasonló meditatív rátekintést hordoz Tóth Dominika *Pozitív megnyugvás* című alkotása, amelyben egyszerű hullámformák ismétlődése idézi meg a szél munkáját, a homok vagy a tenger felszínét, vagyis tulajdonképpen a végtelenség érzetét.

KÁRPÁTI Judit Eszter: *NOW* (részlet)

Judit Eszter KÁRPÁTI: *NOW* (detail)

2020, textil reagens festék, egyedi elektronika, a teljes mű: 100x75 cm

Fotó: Fazekas Ildikó

Az újabb kihívások újabb megoldásokat hoznak, mint számos más területen, és az izgalmas párbeszéd, reflektálás folyamatos rezgésben tartja a szálakat. A gondolatok szövvényéből létrejöhetnek letisztult szigorú, de önállóan tekerőző struktúrák is, melyek kettős természete a felszínen megjelenő esztétikum mellett a felépítmény bonyolult hátterében hordozza a minőségek sokszínű vibrálását, ami látványában elbűvöl, koncepciójában pedig elgondolkodtat.

FAZEKAS Ildikó

design- és művészetmenedzser

.....
(A Fiatal Iparművészek Stúdiója Egyesület Fonalzó című kiállítása. Óbudai Kulturális Központ San Marco Galériája, Budapest, 2021. november 5. – december 3. Kiállítók: Elek Ágnes, Györbíró Csenge, Herényi Blanka, Kárpáti Judit Eszter, Kiss Lúcia, Kovács Móni, Már földi Dóra, Papp Anett, Tóth Dominika, Tsur Dorina, Véssey Anna és Zachar Viktória)

Kárpáti Judit Eszter művét a 2021/2., Véssey Anna és Kovács Móni művét a 2021/3. számunkban közöltük.